

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrta leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Moška beseda.

Za regulacijo učiteljskih plač.

Občinski odbor v Rušah na Štajerskem je na svoji zadnji seji odobril naslednji sklep: »Javnost in merodajni činitelji priznavajo, da se izboljšanje gnotnega položaja štajerskega učiteljstva zaradi vladajoče druginje ne da več odlagati in da učiteljstvo ne more več prenašati pomanjkanja, ki je danes v njegovih vrstah že splošno. Zaradi tega mora podpisani občinski odbor v očigled ogrožene eksistence tega važnega stanu zahtevati od visokega deželnega odbora, da z vsemi silami dela na to, da se že na prihodnjem zasedanju deželnega zbora sklene zakon, po katerem bi naj prejemale učiteljstvo na Štajerskem enake plače, kakor jih prejemale državni uradniki od XI. do VIII. činovnega razreda. Regulacija učiteljskih plač na Štajerskem v označeni smeri je nad vse nujna zadeva. Zaradi tega smatra podpisani občinski odbor vsako nadaljnje zavlačevanje tega za učiteljstvo življenjskega vprašanja kot hudo krivico, prizadejeto stanu, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti samo na polju vzgoje in pouka, ampak ki posveča svoje telesne in duševne sile, kjer je to le mogoče, tudi blaginji ljudstva sploh. Zaradi tega se nujno naproša tudi c. kr. vlada, da čim prej zastavi ves svoj vpliv v prilog delazmožnosti deželnega zbora, da se zahtevam štajerskega učiteljstva glede ureditve njegovih plač, ki se od vseh strani priznavajo kot popolnoma pravične, končno vendarle ugodí.«

Ta sklep je občinski odbor poslal deželnemu odboru v Gradcu s prošnjo, da ga vzame na znanje ter da o njem obvesti tudi c. kr. vlado na Štajerskem.

Zveza nemških učiteljev in učiteljic je imela v Gradcu zborovanje delegatov, na katerem se je razpravljalo tudi o regulaciji učiteljskih plač. Sprejela se je resolucija, ki izjava med drugim: »Učiteljstvo poziva kar najnujnejše vlado, deželno upravo in deželne poslance, naj store vse, kar morejo, da izpolnijo dano besedo glede zboljšanja učiteljskih službenih prejemkov. Vlada naj skliče štajerski deželni zbor še

to pomlad, in deželna uprava naj da zakon glede regulacije učiteljskih plač na prvo mesto dnevnega reda; častna dolžnost deželnih poslancev je, da ta zakon čim prej sklenejo.«

Kakor čujemo, stori tudi Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani vse možne korake, da se pospeši rešitev materialnega vprašanja učiteljstva na Kranjskem.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Na zadnji odborovi seji se je sklenilo, da priredi Zveza na binkoštni ponedeljek, dne 12. maja, popoldne ob 2. uri v celjski okoliški šoli delegacijsko zborovanje.

Okrajna učiteljska društva naj tedaj najmanj do 1. maja naznanijo število članov ter pošljejo članarino za prvo polovico tekočega leta. Opozorjamo še enkrat, da je vsako učiteljsko društvo dolžno plačati članarino za toliko članov, kolikor jih prijavi, ker se naša organizacija na člane na papirju ne more ozirati.

Po temeljitim razgovorom o vposlanih predlogih, katerih večina pride na dnevni red pri prihodnjem delegacijskem zborovanju, se določi za abiturientski sestanek učiteljskih 25 K podpore, kateri znesek se naloži v Učit. zadruzi v Celju. Zadruga bo sprejemala tudi prispevke okr. učit. društev ter ta denar razdelila podpore potrebnim učiteljskim s Štajerskega. Učiteljski, ki se nameravajo udeležiti tega sestanka ter žele podpore, naj se obrnejo s prošnjami na našo zadrugo v Celju.

Kako postopati in kaj storiti v zadevi regulacije učit. plač, je poslala Zveza na vsa šolska vodstva posebno okrožnico, obrnila pa se je tudi do Zaveze in Lehrerbunda, katera naj storita korake pri naprednih državnih poslancih. Tudi je Zveza storila korake glede učiteljev enoletnih prostovoljcev.

Lehrerbund poroča, da hoče storiti pri c. kr. deželni vladi v Gradcu korake, da se čimprej reši naše gnotno vprašanje.

Zveza se pridruži sklepu delegacijskega zborovanja Verbanda v Gradcu.

Da se umejemo!

(S Štajerskega.)

Na političnem shodu pri Št. Lambrehtu na Zg. Štajerskem je pozival dež. posl. Foest nemško učiteljstvo, naj vpliva na nas slovenske učitelje, da odvrnemo deželne poslance svoje stranke od obstrukcije in jih pregovorimo, da se bodo potegovali za težnje štajerskega učiteljstva. Morda je to govoril dež. poslanec Foest z namenom, da bi vso krivdo za gnotno bedo učiteljstva zvalil na nas slovenske učitelje in »naše« deželne poslance. Morda pa o pravem položaju res ni poučen, in tedaj je treba konstatirati, da ni od »naše« stranke razen dr. Kukovca nobenega deželnega poslanca na Sp. Štajerskem; mi smo odločno proti obstrukciji in tudi skrbimo, kolikor moremo, da se ta naš nazor pri ljudstvu razširja, na ukrepe naše klerikalne stranke pa imamo ravno tako malo vpliva, kakor g. dež. posl. Foest z našimi nemškimi tovariši vred na sklepe Hagenhoferjevih poslancev. Klerikalci ne bodo nikoli marali učiteljstva, zato pa je dolžnost slovenskih, še bolj pa nemških naprednjakov in njihovega deželnega odbora, da skrbijo za nas. Ako bi bil napredni štajerski deželni odbor malo bolj brezobziren in bi se ne brigal ne za slovenske ne za nemške klerikalce in njihovo vpitje, bi nam pač lahko vsaj nekoliko olajšal naš silno težavno položaj.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Čenjenim Zavezinim društvom.

Ker nova pravila »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« še niso potrjena, naj volijo Zavezina društva delegate za letošnje 25. glavno skupščino v Ljubljani po starih pravilih.

Toliko v vednost in ravnanje.

Vodstvo Zaveze.

Kranjsko.

Učiteljstvo kamniškega okraja ima svoj sestanek v nedeljo, dne 6. aprila t. l. ob 2. uri popoldne pri Smrkolju v Lukovici.

Štajersko.

Celjsko učiteljsko društvo. V predzadnji številki »Tovarisa« naj se glasi stavek v poročilu Celjskega učiteljskega društva: T. predsed. je ponovno poudarjal — ne ponosno.

Socialni odsek Sevnjsko-brežiškega učiteljskega društva zboruje v nedeljo, dne 6. aprila, ob 2. uri popoldne na Vidmu. Vzpored: 1. Naše političsko delovanje v prilog izboljšanju učiteljskih plač. 2. Klerikalni napadi na posavsko učiteljstvo. 3. Nemško in renegatsko štajersko učiteljstvo in mi. 4. Poslovni red Zaveze in širjenje našega časopisja. Pridite vsil Predsedstvo.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico ima svoj redni letni občni zbor dne 6. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v prostorih »Slovenske trgovske šole« na Acquedotto s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Tajniško poročilo. 3. Blagajniško poročilo. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Poročilo knjižničarja. 6. Poročilo o podpori učiteljskim abiturijentom za učiteljski sklad. 7. Poročilo o zastopstvu našega društva v odseku za ljudska predavanja. 8. Sklepanje o članarini. 9. Volitev treh pregledovalcev računov. 10. Volitev predsednika, 8 odbornikov in namestnikov. § 11. društ. pravil). 11. Volitev treh članov razsodišča. 12. Volitev zastopnika v odsek za ljudska predavanja. 13. Predlogi in nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Književnost in umetnost.

»Vošnjakova korespondenca« in »Matica Slovenska«. »Matica Slovenska« izda v uredništvu g. dr. Drag. Lončarja v Idriji korespondenco t. dr. Jos. Vošnjaka. Ker je bil pokojni dr. Vošnjak eden

LISTEK.

Giordano Bruno.

Bilo je dne 17. svečna 1600. Na trgu »Campo dei Fiori« v Rimu je bila pripravljena grmada. Vseokrog se je trlo ljudstvo, ki je hotelo videti, kako se izvrši sodba nad »krivovercem«. Privredli so moža, dominikanca. Pred grmado mu je rabelj s kleščami izpulil jezik. Potem so ga postavili na grmado, jo zanetili, plameni so objeli živega svetnika, svobodne misli hrabrega mučenika...

Daleč tam v jutranji deželi je hodil nekdanji sin mizarja Josipa. Jezus, od mesta do mesta in oznanjeval ljudem svoj nauk, nauk ljubezni, ki ne pozna sovraštva, ne maščevanja, ne kaznovanja. Dotlej je veljal starotestamentarni zakon: Oko za oko, zob za zob. Jezus pa je romal okrog in podiral svet, ki je stal na tleh tega okrutnega nazora... Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe... Ljubite svoje sovražnike... Ne sodite, da ne boste sojeni — je govoril. In s svojo krvjo je na križu zapečatil mučniški pogum svojega vzvišenega nauka.

Leta in stoletja so potekla, številce nekdanjih Nazarenčevih pristašev je ogromno naraslo, iz njegovega nauka je na-

stala vera z zakoni in obredi, nad njegovim grobom se je dvignila cerkev z bogatim krasom, v kateri so neštествni služabniki, razdeljeni kakor armada po stopnjah, od bosonoga samostanskega fratra gor do sijajnega, v blišču vladajočega višnjega namestnika nevidnega Boga delovali na to, da osvoje ves svet.

Ali besede Križanega so izgubile praktično veljavo. Cerkev je postala bojevit, in v zasledovanju svojih smotrov je rabila tisto orožje, od katerega je upala uspeha. Smoter je posvečeval sredstva. Rimsko-katoliška cerkev je hotela neomejeno vladati, in kdor se ni vdal absolutni volji njene hierarhije, se je moral vdati njeni sodbi, moral je, če se ji je zdelo potrebno, izginiti. Cerkev je imela moč ter jo je rabila brez drugih pomislekov, kakor da se hoče ohraniti moč za vsako ceno. Takrat so plamtele neštествne grmade, takrat je tekla kri v potokih »ad maiorem dei gloriam«, umor v znamenju cerkve je bil na dnevnem redu. Cerkev je ustanovila v ta namen poseben »sveti ofcij«, »sveto« inkvizicijo, da so se umorstva vršila po stalnem sistemu. Kdor se je drznil misliti s svojo glavo, je bil spoznan za »krivoverca«, in smrt je bila kaznen za to hudodelstvo. Cerkvene sodbe pa je izvrševala svetovna moč, ki je bila cerkveni popolnoma vdana in od nje od-

visna. Mnogo največjih mislecev, največjih dobrotnikov ljudstva je moralo na ta način žrtvovati življenje za svobodo svojega prepričanja. V sami Španiji je bilo od leta 1483. do 1808. obsojenih 49.071 na smrt na grmadi; 17.659 jih je pobeglo, 31.912 jih je inkvizicija sežgala. Duševni velikani kakor Hus, Savonarola so postali žrtve dogme.

In tudi Giordano Bruno.

Kadar se štejejo največji misleci tega sveta, ni mogoče pozabiti tega imena.

Na podlagi Kopernikovega nauka, ki ga je cerkev zavrgla kot grešnega, a ki ga danes priznava ves svet, ki ga je morala pozneje priznati tudi cerkev sama, na podlagi tega nauka o svetu, je Giordano Bruno sestavil svojo filozofijo. Za Kopernikov sistem, ki je zavrgel staro mnenje, da je zemlja središče sveta in se okrog nje vrti solnce in zvezde, ki so nalašč zaradi človeka prižgane lučce, je Giordano Bruno podal mnogo dokazov in ves sistem je še bolj razvil. Dejal je: »Mi imamo en neomejen svetovni prostor, po katerem se vse giblje in vrti; vsa svetovna telesa so postala iz iste snovi kakor naša zemlja, ali ta snov razvije iz sebe lahko neskončno veliko oblik in položajev. Ker se nahaja v večni struji razvoja, v večnem gibanju, so tudi svetovi in svetovni sistemi vedno izpremenljivi in za-

radi tega tudi izginejo; ali večna ostane energija, ki jim je podlaga, večna začetna moč, ki prebiva v vsakem najmanjšem atomu, samo sestava se izpreminja.«

Ker mu je bila pač narava vse, je iskal tudi Boga v njej, in kako krasna in vzvišena je bila njegova ideja o svetu, dokazuje sledeči stavek: »Bog ni nič drugega, kakor edinstveno neskončne vesoljnosti, ki je potrjena v vsakem naravnem zakonu, vesoljstvo pa zopet ni nič drugega, kakor en neskončno razdeljeni Bog.«

Prav tako krasen je bil njegov nauk o duši; njeno neumrjčenost je izvajal iz neustvarjenosti in nerazrušljivosti vsake individualne energije. Dr. Kahlenbek tolmači to teorijo tako, da je vsako individualno bitje plod neskončne vrste prejšnjih razvojev in da sledi tudi v bodočnosti neskončnemu razvoju.

Rimu niso mogli ugajati ti nauki, ki bi podirali vse njegove sisteme. Papinstvo je besno planilo pokonci, ko je spoznalo pravo veličino in pomen tega sijajnega duha. Ko mu je bilo 15 let, je Giordano Bruno prišel med dominikance. Tem redovnikom so takrat dejali »domini canes« — gospodovi psi — ker so opravljali najvdatejšje službe inkviziciji, in iz njihovih vrst so izšli tudi nekateri najbolj krvoločni, veliki inkvizitorji, med njimi Tor-

izmed najgilejših naših mož v zadnji tretjini prošlega stoletja, bo ta korespondenca zelo važna za spoznavanje one dobe slovenske zgodovine. Publikacija bo naravno obsegala dva dela: I. Pisma, ki so jih drugi pisali Vošnjaku. II. Pisma, ki jih je pisal Vošnjak. Dopisovalci so Vošnjaku n. pr.: A. Aškerc, dr. J. Bleiweis, Caf, Cimperman, dr. Costa, A. Einspieler, P. pl. Grasselli, Freuensfeld, A. Funtek, Fr. Govekar, Iv. Hribar, grof Hohenwart, dr. B. Ipayec, Jurčič, Klodič pl. Sabladolski, dr. Št. Kočevar, Komel pl. Sočeban, dr. G. Krek, Fr. Levstik, Lutman, (župnik na Koroškem), Macun, dr. D. Majaron, Fr. Ks. Meško, Ogrinec, dr. Prelog, Rapoc, dr. Razlag, dr. F. Serbec, Spinčič, Stritar, L. Svetec, Juri Šubič, dr. Ivan Tavčar, Tomšič, A. Trstenjak, dr. P. Turner, baron Winkler; nadalje: Apih, Erjavec, dr. Pražák, B. Raič, vitez Schneid, Suman, Dav. Trstenjak. — »Matica Slovenska« se obrača s tem do vseh p. n. gg., ki hranijo katero Vošnjakovo pismo, s prošnjo, da bi blagovolili to korespondenco za omenjeno Maticino publikacijo dati na razpolago. Naravno je, da se bo iz te korespondence, kolikor se tiče še živčih oseb, izločilo vse, kar bi segalo v čisto privatno življenje ali tangiralo osebno čast z ene ali druge strani.

Politiški pregled.

* **Pravaški kongres v Opatiji.** Dne 27. pret. m. se je vršil v Opatiji kongres pravaških poslancev, katerega so se udeležili vsi jugoslovanski pravaški in klerikalni poslanci. Obravnavalo se je predvsem o bosenskem jezikovnem vprašanju. Nekateri pravaški politiki so izdelali obširen memorandum na prestolonaslednika, v katerem ga prosijo, naj ukrene vse potrebno za pomirjenje hrvaškega naroda, zakaj sicer se je bati, da je sedanja hrvaška generacija zadnja, ki upa doseči svoje narodne smote v okvirju avstrijske monarhije. — Dr. Šušteršič in dr. Mandić sta referirala o naziranju dunajskih merodajnih krogov o jugoslovanskem vprašanju. Najvažnejša točka na razpravi pa je bilo bosensko jezikovno vprašanje, in z vsoto gotovostjo zatrjujejo, da je tozadevno že sklenjen kompromis z bosensko vlado.

* **Ljubljanska občina in kranjski dež.** Dne 29. pret. mes. so se vršile pred dunajskim upravnim sodiščem tri razprave o pritožbah ljubljanske mestne občine proti odlokom deželne odbora. — Upravno sodišče je vsem pritožbam mestne občine ugodilo in razveljavilo sklepe kranjskega deželne odbora kot nezakonite. Vendar je še nekaj pravice!

* **Deželnozborske volitve na Goriškem.** Razpisane še niso; italijanski klerikalci sodijo, da bodo razpisane šele za mesec julij. Vlada hoče menda poprej pripravljati tla za deželne glavarje, in kadar se tozadevno kaj stori, se bodo vršile volitve. Po starem sistemu, ki se drži italijanske liberalne stranke, se ne bo smelo več vladati v deželni hiši.

* **Važen cerkveni odlok brnskega škofa.** Brnski nadškof, grof Huyn, je izdal na vse duhovnike svoje škofije odlok, s katerim odločno prepoveduje duhovščini vsako udeležbo na prihodnjih moravskih deželnozborskih volitvah in vsako agitacijo in propagando za kako politično stranko. V svojem odloku se sklicuje na znano papežev bulo, ki odsvetuje duhovščini sodelovanje pri gospodarskih podjetjih in politiki.

quemada in Diego Deza. Že v tistih letih so ga mnogi smatrali za krivoverca, ker je nekoč opozoril nekega redovniškega brata na stare cerkvene očete, katerih knjige so mu bolj ugajale kakor »Sedem radosti device Marije«. Ko mu je bilo 24 let, je bil posvečen za duhovnika in takoj je dobil obtožbo s 130 točkami. Giordano Bruno je vedel, kaj to pomeni. Zbežal je iz Italije, da bi se rešil progonov. Njegovo življenje je bilo posledječno potovanje. Kamor je prišel, je poučeval in se udeleževal javnih diskusij. Šolski učenjaki so prišli čisto v zadrego, in kadar niso mogli dokazati, so si pomagali z neotesanostjo. Ali tudi za to je imel Bruno pravi odgovor. Napisal je satiričen dialog: »Obed na pepelnico sredo«, s katerim je razodel plitkost, zarukanost in domišljavost tedanjih »učenih glav«.

Rim je v tem neprenehoma prežal, da bi ga dobil v svoje krepelje in ker ni bilo drugače mogoče, ga je izkušal z zvijačo vjeti v svojo past. Neki Mocenigo ga je zvalil iz Fankobroda v Benetke, tukaj so ga pa biriči inkvizicije takoj pograbil in vrgli v ječo. 7. januarja 1593. so ga kot moža, ki je »v največji meri krivo-veren«, izročili »njegovim svetostim« papežu Klementu VIII. v Rimu.

Sedem dolgih let je nesrečnež prebil v teminah in trohobi ječe. Neprenehoma

* **Nemška proti Poljakom naperjena politika.** Nemški uradni list v Berlinu priobčuje naredbo glede znanega razstila-nega zakona, v kateri se cela vrsta krajev v deželah Vzhodne Prusije, Pomorja, Šlezvika in Šlezvika Holsteina označa za narodno ogrožene. V teh krajih naj se utrdi nemški živelj potom naselitve na rodni tleh Poljakov, ki naj se jih požene z doma, kjer so se rodili in kjer so živeli njihovi dedje. Kaj takega je mogoče v dvajsetem stoletju v znamenju nemške kulture!

* **Hrvaške razmere.** V Cuvajevi stranki je nastala huda kriza. Bivši poslanec Nikolić je namreč sklenil z nekaterimi svojimi somišljeniki odposlati na kralja spomenico, v kateri prosi, da se ohrani na Hrvaškem komisariat. Drugi člani hrvaške vladne stranke pa so vkljub svojemu vladinovstvu protestirali proti Nikolićevemu koraku, ki je protustaven, Zagrozili so celo, da izstopijo iz vladne stranke, če se v resnici to zgodi. Preden se sestane ogrska zbornica, bodo imeli vladni hrvaški delegati sejo, kjer bodo protestirali proti Nikolićevemu stališču.

Srednješolski vestnik.

** **Red železne krone III. razreda** je cesar podelil deželnemu šolskemu nadzorniku Albinu Belarju v Ljubljani.

** **Odlikovanje.** Mihael Zavadlaj, c. kr. deželni nadzornik v Dalmaciji, je odlikovan z naslovom dvornega svetnika.

** **Kuharski in gospodinjski poduk** uvedejo v šolskem letu 1913—14. na ženskem učiteljskem v Budejovicah na Češkem. Razentega otvorijo še tečaj za kuhanje za take obiskovalke, ki so šolske študije že dokončale. Na zavodu se ustanovi primerna strokovno in moderno opremljena kuhinja, kjer bodo učenke imele priliko, se v tem ožiru temeljito izobraziti.

** **Dve novosti na srednjih šolah v Galiciji.** Učna doba na realkah v Galiciji se razširi na 8 razredov. Delitev šolskega leta na dva semestra odpade. Šolska izpričevala se bodo izdajala smo ob koncu šolskega leta. Učna osnova se je razširila. Razen učnega jezika se bo učil tudi drugi deželni jezik, nadalje nemščina in francščina ali angleščina. Obvezen predmet bo modroslovna propedeutika, latinščina pa neobvezen predmet. Dijakom bo omogočen vstop na vseučilišče.

Učiteljski konvikt.

Letnina za leto 1913: Neimenovan za l. 1912 in 1913; prof. A. Sič iz Ljubljane; Štravs Karel iz Hotederšice; Zdravko Mikuš iz Šmarja na Dolenjskem; Fran Verbič iz Slavine; Rudolf Horvat, Fortunat Lampret in Bibica Bizail, vsi iz Trnovega na Notranjskem; Krista Vebrova iz Zalegaloga pri Železnikih; dr. Tomo Romih, Maks Hočevar, Karl Humek, Ivan Magerl in Milan Vršič, vsi iz Krškega. Hvala! **Darila:** Učiteljski v Mariboru dne 30. marca zložili 5 K; g. Ivan Bonač, trgovec v Ljubljani 10 K; Posojilnica v Črnomlju, 25 K. Hvala!

Učiteljski vestnik.

Učiteljski sklad. Prispevke za Učiteljski sklad so doslej poslala naslednja učiteljska društva: Gospodarska in kreditna zadruga v Celju 15 K, Hranilnica in

so ga silili, naj prekliče svoje »zmote«. Ali vpricho vse veličastne rabeljske družbe je ostal Bruno trden: »vas je strah, izreči sodbo« — je dejal — »mene ne, silšati jo.« Izjavil je, da ni učil nobenih zmot, da noče in ne more zatajiti resnice, da ne mara prositi milosti in da nima ničesar preklicati... Ko so se prepirali, da ga z nobenimi duševnimi in telesnimi mučili ne morejo prisiliti, da bi zatajil svoje prepričanje, so odločili, da mora umreti. Obsodili so ga na smrt na grmadi, prej pa mu je moral rabelj izpuliti jezik.

...Ne sodite, da ne boste sojeni!... Kdor z mečem sodi, pogine od meča — je govoril Jezus, Papeži in njih služabniki trdijo, da so zastopniki istega Jezusa, ki je razglašal take miroljubne besede...

Na trgu dei Fiori v Rimu se dviguje sedaj spomenik dominikanca, ki drži prekrižani roki nad križem, pogled uprt v Vatikan, v prebivališče rimskih papežev. Ali večje cene nego visoki spomenik je novi duh, velikega mučenika, ki veje zmagovalno po svetu, ki budi in dviguje umove, duh duševne svobode, za katero je Giordano Bruno umrl. Njegovo truplo so sežgali, ali v tem, ko je izginila inkvizicija, ki ga je obsodila, ni izginila visoka njegova ideja, ki si v svetem nekrvavem boju osvaja svet...

posojil. Učitelj, konvikta v Ljublj. 10 K. Učiteljska tiskarna v Ljubljani 25 K. Učiteljsko društvo za Šmarje in Rogatec 10 K. Slovenjegraško učiteljsko društvo 9 K 60 v. Upamo, da se odzovejo tudi ostala učiteljska društva ter po svojih močeh podprejo naraščaj. Za poslane prispevke iskrena hvala!

Naraščaj. Kakor čujemo, nameravajo tudi letos prirediti učiteljski sestanek kot IV. shod jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk. Tudi mi pozdravljamo to idejo in želimo, da bi sestanek v vseh ozirih kar najlepše uspel. Preden stopite v življenje, si jasno začrtajte program bodočega dela, strnite se v veliko, nepremagljivo celoto, in manifestirajte za svoje ideje. Vsako našo izgubo naj nadomestita dva nova, mlada in močna!

Kranjske vesti.

— **Iz ljudskošolske službe.** Naučni minister je okrajnega šolskega nadzornika za okraja Kranj in Radovljica J. Janežiča na njegovo prošnjo odpustil iz službe okrajnega šolskega nadzornika. Tov. J. Janežič prevzame zopet učiteljsko mesto na ljubljanskem učiteljskem.

— **Iz ljudskošolske službe.** Na mesto obolele učiteljice Ane Moosove je imenovana za suplento na dekliški šoli v Spodnji Šiški prov. učiteljica Ana Gode-rerjeva. Za prov. učiteljico na dvorazrednici v Zg. Tuhinju je imenovana Stefanija Schubertova. Za pouk na ekskur-rendni šoli v Petrovi vasi je določen namesto obolele učiteljice Marije Tavčarje-ve Rudolf Schüller, učitelj v Črnomlju.

— **Na meščanski šoli v Ptuj.** Na razpisano učno mesto iz matematično-tehnične strokovne skupine. Prošnje je vlagati do 10. aprila t. l.

— **Iz Breznice** pišejo: Pretekli teden se je vršil v naši občini spomina vreden dogodek. Naš nadučitelj Jožef Ažman je obhajal svojo 25letnico, odkar slušbuje pri nas. Koliko skrbi, truda in trpljenja je prestal v teh dolgih letih, ve preceniti najbolj tisti, ki so mu učitelj in šolske razmere znane. Nikomur niso samo rože nasute na pot, to je izkušal tudi naš slavljeneč. Ko je prišel k nam, je dobil v zaduhli in mokri šolski sobi 190 otrok, tablo in gobo, pa prazne stene. Po osem-letnem napornem delu je s pomočjo za šolo vnetih mož proti volji tedanjega žup-nika dosegel, da se je zidalo novo šolsko poslopje na mestu, kjer danes stoji. Da je šolski vrt skoraj popolnoma ob svojih stroških sam uredil, je pri njegovem ves-elju do vrtnarstva umljivo. Tudi kme-tijsko podružnico za našo občino je leta 1891. ustanovil, ki še danes deluje. Za vse to njegovo neutrudno delovanje tekom dolgih 25 let mu je došlo ob nje-govem godu vsaj nekoliko priznanja od občanov in poklicanih činiteljev. Naše pevsko društvo (skoraj vsi njegovi nek-danji učenci) mu je napravilo v družbi župana in predsednika okr. šol. sveta podoknico. Po končanem petju čestita žu-pan slavljencu za njegovo 25letnico služ-bovanja na Breznici. Pravi, da se pozna pri občanah in otrokih njegovo uspešno delo. Ljudstvo napreduje glede znanja in omike. Želi mu zdravja, da bi še dolgo vrsto let v naši občini živel v blagor in korist šolskih otrok, kakor vseh občanov. Tudi predsednik kraj. šol. sveta mu če-stita in ga prosi, naj ostane pri njih še na-dalje, naj ne zapusti Breznice do smrti, ker ga vsi občani ljubijo in cenijo, ker so mu vsi hvaležni za njegovo trudapolno delovanje v šoli in zunaj šole. — Slavlje-nec se obema, kakor tudi pevcem iskreno zahvali za petje in čestitke. Obljublja, da bo še naprej posvetil svoje skromne moči breznikiški občini in šolski mladini. Ne misli prej zapustiti kraja, preden ne gre v pokoj ali pa da ga poneso na domače pokopališče, če ga smrt zasači med delom. — Ob prijaznih pogovorih pri ko-zarcu vina v stanovanju, kamor je slavljeneč peval celotno družbo, je kmalu po-tekel čas. Župan in predsednik kraj. šol. sveta sta prav tolačila naša čuvstva do nadučitelja. Vsi brez razlike želimo ljub-ljenemu nadučitelju zdravje, da bo mogel še mnogo koristiti svoji domači občini, Bog ga živi! Na mnoga leta! — Pa pra-vijo klerikalci, da ljudstvo naprednih učiteljev ne mara! Lažejo!

— **Schluvercinova majeva slavnost** v korist nemški mladini v obme-jnih krajih je dosegla lani velik uspeh ter se je nabralo okoli 150.000 kron. Letos se namerava vršiti ta prireditev še v večjem obsegu.

— **Iz Brezic ob Savi** poročajo: Nemcem v Brezicah stavi sedaj nemški šulvercin z Dunaja velikansko nemško šolo. Šulvercin bo daroval za to stavbo 40.000 K, a 60.000 K pa bo mesto na rame vzelo. Meščani so večinoma Slo-venci in imajo petrazredno svojo šolo. Tako bodo za šulvercinove naprave Slo-venci plačevali. Pa kje so učenci za nemško šolo? Iz Kranjskega iz Čateža jih love v nemško šolo. Čujmo, štirirazredna nemška šola nima otrok. V prvem razredu je 20 učencev in v četrtem istotako 20. Nemci imajo štirirazrednico! Slovenske šole po Sp. Štajerskem pa imajo v dvorazrednicah do 150 otrok! Vsa slovenski učitelj ima okoli 80 učencev! In Nemci le po 20. V prvem razredu z 20 učenci se lahko učite-ljica izprehaja po sobi. Istotako učitelj v četrtem razredu. Povsod enaka pravica naj bo — Slovincem kot Nemcem! Kdo dovoli za 20 učencev razrede? Kje so po-slanci?

Goriške vesti.

— **Pred c. kr. izpraševalno komi-sijo za ljudske in meščanske šole v Gorici** se prično prihodnji izpiti za učno usposo-bljenost v ponedeljek, dne 28. aprila t. l. Dotične prošnje naj bodo do dne 15. aprila t. l. v rokah ravnateljstva.

— **Strokovna nadaljevalna šola za zidarje v Renčah** je imela sklep šolskega leta 1912/13 v nedeljo 30. t. m. ob pol 4. uri popoldne. Sklep je bil združen z razstavo šolskih izdelkov.

— **Akademija c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici.** V nedeljo, dne 6. aprila ob 5.30 uri popoldne se vrši v dvorani Ver-di v Edlingovem prehodu v Gorici akade-mija, ki jo priredi c. kr. žensko učiteljske

Štajerske vesti.

— **Učiteljske izpremembe v celj-skem okraju.** Martin Stante je prišel kot okrajni pomožni učitelj k Sv. Stefanu; namesto njega je bil imenovan Vekoslav Go-bec za prov. učitelja na okoliški šoli v Celju, in na njegovo mesto pa Stanko Gra-dišnik kot pomožni učitelj na okoliški šoli v Celju; Anica Ježovnik suplira obolelega nadučitelja v Ljubecni; Angela Sitter obo-lele učiteljice M. Cidrih v Št. Petru, M.